

بررسی تأثیر روانشناسی محیطی و رفتارشناسی بر الگوی فضاهای خانه‌های مسکونی از دوره قاجار تاکنون (مطالعه موردی: شهر مهاباد)

آلان بهار*

دانشجوی کارشناسی، گروه معماری، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران alanbh_4744@yahoo.com

چکیده:

خانه، مبدأ و مقصد زندگی روزمره انسان است. انسان‌ها برای کار و فعالیت اجتماعی از آن خارج می‌شوند و پس از انجام آن و کسب تجربه به خانه بازمی‌گردند. خانه مکانی است که ما پس از تجربه ابعاد مختلف جهان پیرامون، به آن بازمی‌گردیم. برای انسان از چنان اهمیتی برخوردار است که می‌توان آن را مرکز دنیای فرد نامید [۱] بنابراین خانه باید بتواند در فضای درونی و جلوه بیرونی خود توقع "مرکز دنیای فردی بودن" را برآورده سازد. امروزه به علت جبر زندگی و یا تک بعدی نگری و توجه به اقتصاد، بسیاری از ارزش‌های انسانی، اجتماعی، بومی و فرهنگی نادیده گرفته می‌شود. در همین راستا و اهمیت روانشناسی محیطی و رفتارشناسی مردم در فضای مسکونی و همچنین تأثیر آن‌ها در خانه‌های سنتی تا خانه‌های امروزی نگارندگان را بر آن داشت تا تحقیق پیش رو را انجام دهند تحقیق پیش رو با استفاده از تحقیقات کتابخانه‌ای و میدانی و با روش کیفی توصیفی تحلیلی تأثیر روانشناسی محیطی و رفتارشناسی بر الگوی فضاهای خانه‌های مسکونی از دوره قاجار تاکنون را مورد بررسی قرار داده است و به این نتیجه رسیده است که روانشناسی محیطی و رفتارشناسی یکی از عوامی است که الگوی فضاهای خانه‌های مسکونی را تشکیل می‌دهد و بسته به زمان در آن تفاوت ایجاد می‌کند.

واژه‌های کلیدی: روانشناسی محیطی، رفتارشناسی، خانه، مهاباد

مقدمه

تأثیر معماری بر رفتار و فعالیت‌های مخاطبان فضا و کاربران محیط، امری بدیهی و غیرقابل اجتناب است. دانش معماری سعی در تدوین فضاهای مناسب جهت تأمین حداکثر لذت و نشاط را داشته و با کمک گیری از اصول مربوطه در این زمینه ویژگی‌های نور، رنگ، چیدمان و، های مانند فضا فیزیکی می‌کوشد محیط زندگی بهتری را برای استفاده‌کنندگان ایجاد نماید. این تغییرات با تغییر الگویی رفتاری انسان‌ها در زمان‌های مختلف تحت شرایط مختلف شکل گرفته است که علم روانشناسی محیط به بررسی تأثیر این روابط بر طراحی‌های معماری می‌پردازد از همین رو نگارندگان در زیر به تعریف مفهوم سکونت و خانه و همچنین روانشناسی محیطی و رفتارشناسی می‌پردازند و پس از بررسی الگوی فضاهای بناهای مسکونی از دوره قاجار تا کنون تأثیر روانشناسی محیطی را بر شکل‌گیری فضاهای مسکونی مورد بررسی قرار می‌دهد.